

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ เราเดินทางมา เห็นใหม่ เราเดินทางเป็นหลายสิบกิโล เป็นร้อยกิโล มาเพื่ออะไร? ถ้าเราไม่มีความตั้งใจเราจะไปได้ไหม? ถ้าเรามีความตั้งใจนะ ความตั้งใจเป็นเจตนา ถ้าเจตนาคิดจะทำบุญ เวลาความคิดมันคิดแต่สิ่งที่ดีๆ ความคิดที่ดี ทำแต่สิ่งที่ดี แต่ความคิดนี้เราตามไม่ทันมัน ในคำฟังเพยโบราณ เห็นใหม่

“วันพระไม่ได้มีหนเดียว”

วันพระวันเจ้าไม่ได้มีหนเดียว เพราะมันมีบ่อยมาก มันมีซ้ำแล้วปีหนึ่งก็รอบ นี่วันพระไม่ได้มีหนเดียว เพราะทำอะไร? เพื่อโอกาส? เพื่อโอกาสจะเอาคืนกัน ถ้าใครทำเจ็บช้ำน้ำใจเรา จะเอาคืนเขา แต่ถ้าเป็นทางธรรมนะ ถ้าทางธรรมวันพระมีวันเดียว วันพระไม่มีหลายๆ หน หรือวันพระก็คือวันพระไง ถ้าวันต่อไปก็เป็นวันพระใหม่ ไม่ใช่วันพระเก่า คือการกระทำเป็นกรรม

พูดถึงกรรมแล้ว การกระทำทำสิ่งนั้นแล้วมันเป็นกรรมทั้งหมด เราไปคิดว่าวันพระไม่ได้มีหนเดียว วันนี้ทำอะไรก็ได้ แล้วพรุ่งนี้ทำใหม่ เราเสียเปรียบตัวเองนะ เพราะเราทำร้ายตัวเอง เพราะทำสิ่งใดนี้ดูดี ดูอย่างเราขีดไปบนแผ่นดินมันจะมีร่องรอย เห็นใหม่ แต่ในหัวใจ การกระทำเราขีดลงไปชั้นหนึ่ง ชั้นหนึ่งนะ เพราะอะไร? เพราะการกระทำนั้นมันมาจากใจ ใจเป็นคนคิดคนทำ สุกท้ายแล้วมันก็สะสมลงที่ใจ กรรมดีก็ให้ผลดี กรรมชั่วก็ให้ผลชั่ว สิ่งที่ทำนี้ เห็นใหม่ วันพระมีหนเดียว คือเราขีดแล้ว มันก็คือมันมีต่อไป ผลของใจแก้ยากมาก

ฉะนั้น เรามาประพฤติปฏิบัติ เรามาแก้ผลใจกัน เวลาประพฤติปฏิบัตินะ เพราะผลของใจ เห็นใหม่ผลเป็นในร่างกายเรา เดี่ยวนี้ทางการแพทย์เขาแก้ไขได้ แต่ถ้าผลเป็นมันเป็นของเรานะ เราจะมีผลเป็นไปตลอดชีวิตเลย ผลของใจมันข้ามภพข้ามชาติ มันไม่ใช่มีตลอดชีวิตนี้นะ กรรมทำแล้วไม่สูญเปล่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้ากรรมสูญเปล่า องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัม

พุทธเจ้าเป็นพระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย นับไม่ได้ถึง ๔ ครั้ง นี่มันทำต่อไปมันต้องขาดช่วง การขาดช่วงมันจะเป็นพระโพธิสัตว์ บารมีจะเต็มได้อย่างไร?

บารมีจะต้องเต็ม เต็มคือการสร้างสมมา นับไม่ได้ถึง ๔ หน ๘ หน ๑๖ หน เห็นไหม แล้วเราสาวก สาวกะ ถ้าคนจะมีอำนาจวาสนาในการพิจารณา ในการประพฤติปฏิบัติ พระอรหันต์ต้องมีการสร้างบุญญานิยามมาแสนกับ การทำต่อเนื่อง การทำความดีมาต่อเนื่องๆ มา จนเป็นเขาวัว เป็นปัญญา เป็นมุมมองของจิต จิตมีมุมมองแต่ในแง่ที่ดีๆ

คนดี ทำดีได้ง่าย ทำชั่วได้ยาก คนชั่ว ทำชั่วได้ง่าย ทำดีได้ยาก.. คนชั่ว เห็นไหม คุณิพระ เทวทัตตั้งใจเลยตั้งแต่เรื่องถาดทองคำ กำทรายขึ้นมานะ จะอาฆาตมาดร้ายไปทุกภพทุกชาติ จะตามจ้องล้างจ้องผลาญไปทุกภพทุกชาติ เป็นพระเวสสันดร เป็นชุกก สถานะสังคม อีกคนหนึ่ง เป็นกษัตริย์ พระเวสสันดรเป็นลูกกษัตริย์ จะเป็นกษัตริย์ อีกคนหนึ่งเป็นยาจกเข็ญใจ เห็นไหม แต่เพราะกรรม ของสิ่งใดก็ให้ ของลูกก็ให้

เราเป็นสุภาพบุรุษ เราเป็นคนน่ารักครอบครัว แล้วมาขอลูกเราไปมันเจ็บช้ำน้ำใจไหม? ทำไมไม่ขอตัวเรา ทำไมไม่เอาตัวเราไป เอาลูกไปเพราะอะไร? เพราะมันต้องสะเทือนหัวใจ หัวใจมันโพธิญาณไง กิเลสมันอยู่ที่ใจ การประพฤติปฏิบัติต้องแก้ไขกันที่ใจ นี่แปลใจ

การสร้างสมมา เห็นไหม สร้างสมสิ่งที่ดีมา มันก็เป็นมุมมองที่ดี เป็นเขาวัวปัญญาที่ดี คิดแต่สิ่งที่ดีๆ คนดีคิดสิ่งดีนะ คิดสิ่งที่เป็นอกุศลยาก คนชั่ว คนเห็นแก่ตัว คิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับตัว แต่ความเข้าใจผิด เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ คนเขาก็ว่าคิดเห็นแก่ตัว ทำเพื่อตัว ไม่มีสิ่งใดเป็นของตัวเอง ในโลกนี้ไม่มีสิ่งใดเป็นของตัวเองเลย แม้แต่ชีวิตนี้ก็เป็นของเราหรือ? ร่างกายนี้เป็นของเราไหม? ชีวิตนี้ต้องมีการพลัดพรากไหม? เราต้องตายไหม? เราต้องตายแล้วเหลือสิ่งใดไว้บ้าง?

แปลใจ ทำสิ่งที่ดีๆ กริคลงไปที่ใจ การทำบุญกุศลมันฝังไปที่ใจ สิ่งที่ดีใจนี้เอาไปนะ สิ่งที่ดีใจนี้เอาไปนะ ถ้าสิ่งที่ดีและชั่วใจนี้เอาไป แล้วมันเหลืออะไรไว้ในโลกนี้ โลกนี้เหลืออะไรไว้ แต่เราไปตื่นมันไม่ว่าเราคิดแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา มันเป็นประโยชน์กับเราจริงไหม? แต่ถ้าเราเสียสละ ทางโลกนี้วัตถุใช้ไหม? การเสียสละเราก็เสียสละออกไป เราเป็นผู้ที่เสียเปรียบ เราเป็นคนที่ยึดวัตถุออกไป แต่มันได้มา เพราะมันเป็นผลที่กริดเข้ามาในใจ สิ่งที่ยับรอยไปที่ใจ บุญกุศลมันจับไปที่ใจ มันแลกลงมา

โลกนี้ไม่มีของฟรี ไม่มีอะไรได้มาโดยไม่มีเหตุไม่มีปัจจัย มีเหตุมีปัจจัยทั้งนั้น แม้แต่ทำ
ความสงบของใจ จิตว่างๆ นี้ ว่างๆ คือไม่มีหรือ? ว่างๆ คือมีว่างนะ ว่างๆ มันก็ทำให้มันว่างไป
แปลของใจจับซ่อนมา เห็นไหม เราทำมา ความคิด ความฟุ้งซ่าน ความคิดของใจมันคิดโดย
ธรรมชาติ มันเป็นสสารที่รู้ สสารที่มีชีวิต

คุณตื่นไม่มันมีชีวิตใช่ไหม? มันมีชีวิตของมัน แต่มันไม่มีวิญญาณครอง แต่จิตวิญญาณนี้
มันมีชีวิตด้วย มีวิญญาณครองด้วย มีความรับรู้สึกด้วย แล้วมันเป็นสันตติ จิตไม่เคยตาย
ความรู้สึกไม่เคยตาย.. คนตายไปนี่ร่างกายนี้ตายไป หมกอายุขัยตายไป แต่จิตนั้นไม่เคยตาย
วิญญาณออกจากร่างไปมันก็มีของมันไป เห็นไหม จิตนี้ไม่เคยตาย สสารนี้ไม่เคยตาย สสาร ธาตุ
รู้ ธาตุที่สันตติ เกิดดับๆ มันถึงเกิดดับตลอดเวลา มันเป็นสิ่งที่มีห้ศรรย

ใจนี้ห้ศรรยมาก แต่คนไม่เห็นมันเพราะมันละเอียดอ่อนเกินไป คนเลยมองข้ามมันไป
ไม่ใช่มองข้ามไป มันไม่รู้ มันเป็นอวิชา มันรู้ในตัวมันเองไม่ได้ มันไปรู้ที่ความคิด ความคิดนี้
เป็นสัญชาตญาณ คนเกิดมาเป็นสัตว์ก็มีสัญชาตญาณ มนุษย์ก็มีสัญชาตญาณ เทวดา อินทร์
พรหมก็มีสัญชาตญาณของเขา สัญชาตญาณคืออภ คือสถานที่ คือตำแหน่งหน้าที่ คือวาระที่จิต
มันมาเกิด

จิตมันมาเกิดนี้บุญกรรมมันพามาเกิด บุญของเราพามาเกิด เกิดเป็นมนุษย์นี้เป็น
อริยทรัพย์นะ เกิดเป็นมนุษย์นี้บุญพามาเกิด บุญพามาเกิดในสถานะที่เรามีโอกาส แต่เรามองข้าม
ไปเพราะบุญพามาเกิด เกิดเป็นมนุษย์ใช่ไหม? มนุษย์ก็ต้องอาศัยปัจจัยเครื่องอาศัย เราหาปัจจัย
เครื่องอาศัยนี้ว่าเป็นสมบัติของเรา เห็นไหม แม้แต่ร่างกายยังไม่ใช่ของเราเลย มันเป็นของเราใน
ชั่วชีวิตนี้ มันเป็นสมบัติ จริงตามสมบัติ

มันมีจริง เกิดจริงๆ ทุกข์จริงๆ มีพ่อแม่จริงๆ มีสมบัติจริงๆ แต่ชั่วคราว ชั่วอายุขัย แต่
ความดีที่มันดีกว่านี้มันดีจริงๆ คิดตามจริง แต่จริงที่เป็นนามธรรม จริงที่เป็นธาตุสสารที่รู้ มัน
รับรู้เพราะอะไร? เพราะเราเอาชนะตัวเองไป เราเห็นความคิด เรารู้ความคิด เพราะจิตนี้มันหิว
กระหาย สัญชาตญาณของมัน มันต้องมีอาหาร วิญญาณอาหาร อาหารที่มันกินความรู้สึก

ทีนี้มันกินความรู้สึกมันไม่เคยอิ่ม ทะเลนี้ถมไม่เต็ม ความคิดคิดไม่มีวันจบ ตัณหาความ
ทะยานอยากไม่เคยเต็ม มันจะล้นฝั่งไปตลอดเวลาไม่มีวันเต็ม มันพร้อมตลอดเวลา ของพร้อม

เวลาเข่ามันดั่งใจไหม? เวลามันฟุ้งซ่าน มันคิดนี่มันทุกข์มาก มันพร่อง เพราะมันพร่องมันถึงคิด ถ้าขวดมันเต็ม น้ำเต็มตุ่มมันจะไม่มี ความพร่อง มันไม่มีความคิดใจไหม?

พุทโธ พุทโธ พุทโธ พุทโธ เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิให้มันเต็ม พอมันเต็มมันไม่หิว ไม่หิวมันก็ไม่กินอาหาร พอมันไม่กินอาหารอันนั้น ถ้ามันไม่กินอาหารมันต้องมีความรู้สึกมันสติสมาธิมันรู้ตัวมันเองนะ ไม่ใช่ว่างๆ

ว่างๆ ว่างๆ มันเอาภาชนะนั้นว่าง มันไม่เต็มเต็ม สมาธิคือสิ่งที่มีอยู่ในความว่างนั้น ในภาชนะที่ว่างมันจะมีสมาธิบรรจุเต็ม มีสติ มีความรู้สึกบรรจุเต็มอยู่ แต่เราว่าความว่างของเราว่างโดยไม่มี เห็นไหม ภาชนะที่ว่าง ว่างมันก็เลยพร่อง พอมันพร่องถ้ามันมีวัตถุสิ่งใดอยู่ชิ้นหนึ่ง เข่ามันก็ดั่งแล้ว พอมันดั่ง ความว่างอันนั้นเพราะความหิวกระหาย มันถึงกินอาหาร กินความรู้สึก กินความคิด มันกินความคิดเพราะมันมีความรู้สึก เราเจ็บปวดใจไหม? เรามีความพอใจใจไหม? เราคิดใจไหม? นี่ไงสัญชาตญาณมันหมุนของมันไป

มันหมุนไป แล้วเวลาเราเติมเต็มมันล่ะ? เราเติมเต็มมันถึงมีสติใจไหม เพราะเติมเต็มมันเราก็จะเห็นตัวเราใจไหม เราเห็นตัวเรานะ ใครกล้าทำร้ายตัวเอง เราไม่ใช่คนเสียสตินะ เทียวทำร้ายตัวเอง เพราะทำร้ายตัวเองมีบาดแผลนะ แต่ถ้าเรารักษาตัวเราเอง ตัวเราเองจะดีมากเลย แต่เราไม่รู้หรือว่าความคิดนั้นทำร้ายตัวเอง ความคิดที่เราทำนี่มันทำร้ายตัวเอง เราถึงต้องพยายามรักษาให้มันปกติ ไม่ให้มันทำร้ายตัวมันเอง

ถ้าเราทำร้ายตัวเองที่ร่างกายนี้เราเห็นเป็นบาดแผล แต่เราทำร้ายหัวใจเราไม่เห็น เราไม่รู้เลยว่าเราทำลายตัวเอง แล้วบอกว่าเราเป็นคนดีใจ สิ่งที่ได้มา เห็นไหม ได้มาๆ ได้มา มันเหยียบย่ำเรานะ แต่มันได้มาโดยธรรม ได้มาโดยบารมีธรรม เราได้มาโดยธรรม ได้มาด้วยจิตวิญญาณ เราเสียสละวัตถุไป เราเสียสิ่งใดไปนี่จิตใจเป็นสาธารณะ เราเสียสละให้คนมีความสะดวกสบาย เราตั้งโรงงานให้คนได้อิมหน้าสำราญ คนตรกรรเราส่งเสียให้เขาได้เดินทาง เราได้อะไร? เราได้ความชุ่มชื่นใจ เขาได้รับความสะดวกจากเรา เขายิ้มแย้มแจ่มใสจากเรา เราได้อิมหน้า เราได้อิมหน้าอันนั้นไง

เราเสียไหม? เราเสีย แต่ใจมันยินดีจะเสีย ใจมันยินดีจะเสียสละเพราะมันเห็นคุณค่า เห็นไหม มันถนอมน้ำใจเรา ถนอมให้เราเจริญเติบโตขึ้นมา นี่ไงบารมี บารมีมันเกิดที่นั่นนะ บารมีมันเกิดที่นี้ คุณสิ่งที่เราเสียสละออกไป คนได้มา เทวดา อินทร์ พรหม เห็นไหม เขาว่าพระอินทร์มี

ใหม่? เสียสละนี้ไปถึงเป็นพระอินทร์นี้ไง เพราะพระอินทร์ปกครองเทวดา เทวดาเขาทำบุญกุศลด้วยกันเป็นหัวหน้า เพื่อเสียสละให้เขามีความสุข เขาได้ความสุขจากเรา เวลาเขาไปเกิดก็ไปเกิดกับเรา เขาอยู่ในบริษัทบริวารของเรา

เราทำของเรา เห็นไหม เราทำของเรา เราตั้งของเรา นี้เวียนไปเวียนมาในวัฏฏะ แต่ถ้าเราจะเอาเราพ้นจากวัฏฏะล่ะ? จากการเกิดและการตาย นี่โรงงานของโลกอาบเหงื่อต่างน้ำเพื่อมีปัจจัยเครื่องอาศัย งานของภิกษุผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร เคนจกรม นั่งสมาธิภาวนา โลกเขาบอกว่าภิกษุนักบวชนี้เห็นแก่ตัว ไม่รับผิดชอบสังคม หนีสังคมมา สังคมมันเป็นเรื่องของมาร เรื่องของวัฏฏะ แต่เรื่องการชนะตนเอง เห็นไหม ถ้าชนะตนเองแล้วนี่เราพึ่งตนเองได้

อดตา หิ อดตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน คนที่พึ่งตัวเองได้จะสอนให้ทุกๆ คนพึ่งตัวเองได้ ถ้าพึ่งตัวเองได้ สังคมจะเจริญมหาศาลเลย เพราะสังคมนี้ไม่ต้องมีรัฐสวัสดิการ เพราะทุกคนพึ่งตัวเองได้ แต่นี่เพราะทุกคนพึ่งตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งสวัสดิการ พึ่งสิ่งต่างๆ พอพึ่งสวัสดิการ ผู้นำก็ต้องเอาสิ่งนี้มาเพื่อประโยชน์สังคม แต่ถ้าทุกคนพึ่งตัวเองได้ ใครจะต้องพึ่งใครล่ะ? เพราะต่างคนต่างพึ่งตัวเองได้

ถ้าเราพึ่งตัวเองได้ เราจะสอนให้คนอื่นพึ่งตัวเองได้ แล้วคนที่พึ่งตัวเองได้ไม่หวังพึ่งใคร สิ่งที่ได้มาจะเสียสละให้กับสังคมให้มีความร่มเย็นเป็นสุข คุณดูหลวงตาเรานี้คนจนผู้ยิ่งใหญ่ มีสมบัติเป็นของส่วนตัวคือบริวาร ๘ แต่หาสมบัติไว้เพื่อโลก นี่พึ่งตัวเองได้แล้วให้คนอื่น ให้โลกช่วยโลก สงเคราะห์โลกเพื่อให้โลกร่มเย็นเป็นสุข เพราะโลกเขาสร้างบุญสร้างกรรมของเขามา เขาขาดแคลนของเขามา เขาไม่รู้จักอ้อมรู้จักพอ เราเสียสละเพื่อเขาๆ ถ้าเขาได้เสียสละ ถ้าเขามีสติสัมปชัญญะ เขาจะรู้จักบุญจักคุณไง

คุณนี้เกิดมาจากไหน? คุณนี้เกิดมาจากรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก พระพุทธเกิดมาจากไหน? พระพุทธคือเกิดปุถุชะ ปุถุชะคือความคิดของคนใจ พุทธะคือความรู้สึกรู้สึก บุญเกิดที่ไหน? ความพึ่งพาอาศัยเกิดที่ไหน? เกิดจากปุถุชะ เกิดจากคนเห็นดี เกิดจากคนที่มีความใจดีใจ เจื้อจ้านสงเคราะห์โลก เห็นไหม เกิดจากพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ซากศพมันช่วยคนไม่ได้ ซากศพมันต้องให้คนมีชีวิตเผาไปเพื่อไม่ให้สิ่งนี้ไปจุใจในสังคม ในโลกเขา เห็นไหม คนที่เสียชีวิตไปแล้วใครพึ่งพาอาศัยไม่ได้ มีแต่คนเป็นนั่นล่ะไปเผา

ร่างกายนั้นไป แต่ถ้าคนเป็นที่พึ่งอาศัยได้เพราะมันมีพุทธะ เพราะมันมีผู้รู้ เพราะมันมีปัญญา เพราะมันมีความเข้าใจ

สังคมพึ่งที่ไหน? พึ่งที่รัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึก สังคมจะมีความร่มเย็นเป็นสุข เห็นไหม เราก็มีของเรา สังคมเราก็รับทราบเพราะเราเกิดมาในวัฏฏะ เราเกิดมาพบกัน คนเกิดมาในสังคมนี้นี่ไม่เคยเป็นญาติ เป็นพี่ เป็นน้อง จะต้องมีบุญมีกรรมกันมาไม่อย่างนั้นเราจะไม่เกิดมาเห็นสังคมอย่างนี้ แล้วก็นั่งตาปริบๆ กันอยู่นี่ไง มองสังคมแล้วก็นั่งตาปริบๆ มันสะท้อนใจไหม? มันสะท้อนใจแน่นอน เพราะเราเคยสร้างบุญสร้างคุณกันมา วาระที่เราเกิดมาเราถึงทำแต่สิ่งที่ดี

ตั้งสติไว้ สิ่งที่เราเกิดเราเห็นนี่เราสร้างร่วมกันมา แล้วเราต้องมารับรู้มัน แล้วเราต้องมาแก้ไขมัน ถ้าคนที่มีสติ เห็นไหม ในร้อยคนพันคน มีคนกล้าซักคนหนึ่ง ในพันคนในหมื่นคนจะมีคนจริงซักคนหนึ่ง แล้วจะมีคนรู้จริงซักกี่คนในโลกนี้ แล้ววัฏฏะมันเป็นอย่างนี้ เราเกิดมาในวัฏฏะ เรามองสังคม เรารับรู้ แต่ไม่แบกโลกนะ แบกโลกแล้วทุกข์ ทุกข์มากๆ แต่เรารับรู้ เราแก้ไขด้วยปัญญา ด้วยสติ ด้วยหัวใจที่รับรู้ แต่ถ้าเราไปแบกรับ เราตีโพยตีพาย เราจะทูปอกชกตัว แล้วเราก็จะทุกข์กันไปทุกๆ คน

แต่มันเป็นความจริงไหม? สังคมเป็นความจริง แดดออก เห็นไหม พระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตก มันก็เป็นความจริง ลมพัดมามันเป็นความจริง อากาศร้อนอากาศเย็นมันหมุนเวียนมันก็เป็นความจริง ทุกอย่างเป็นความจริงหมดเลย แต่จริงชั่วคราว จริงไปในวัฏฏะ เราเกิดมาแล้วเราถึงไม่แบกมัน เรารับรู้มัน แล้วแก้ไขมัน แล้วแก้ไขแล้วเราก็แก้ไขใจเรา แก้ใจสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ไม่มีใครรับรู้กับเรา

ความลับไม่มีในโลก เราจะรู้ของเรา ในที่มืดที่แจ้งเรารู้ของเรา เราแก้ไขของเรา เราเอาหัวใจของเราให้พ้นออกไป เห็นไหม จะเป็นประโยชน์มาก สอนถึงวิกฎะ สอนถึงความเป็นไปของสังคม แล้วก็สอนเข้ามาในตัวของเรา แล้วก็สอนเข้าไปในความรู้สึกของเรา แล้วก็สอนให้ถอนอัตตานุทิฏฐิในใจของเรา

มันมีหยาบมีละเอียด เหมือนห้างสรรพสินค้า สินค้ามีมากมาย แล้วแต่ผู้ฉลาด ผู้มีปัญญาจะหยิบฉวยสินค้าใดๆ ไปกับในชีวิตเรา เห็นไหม ชีวิตนี้ไม่มีอะไรเป็นของเราเลย มีแต่คุณงามความดี บาปอกุศล แล้วถ้าถึงที่สุด อริยทรัพย์ ใจของเราจะพ้นจากกิเลส แล้วเป็นสมบัติของเราแท้ๆ เอวัง